

249). En la Reva de Perpinyà de 1284: «---; totz avers sotils d'especiayria --- una meala, tota *ceda*, crusa e tinta, la liura, 1 dr; tot filadís, cruu e tint, la liura, 1 meala, ---» (RLR iv, 375); «pecia de cendat, 12 drs; libra de *ceta*, 2 drs; libra de filadís, 1 dr» mj segle XIII (còpia de 1295), RLR iv, 367; «Blanquerna venc en una gran sala molt bella, on --- ac 10 cadires d'aur e de vori --- en les quals sehien molt honradament los 10 --- Molt foren noblement vestits d'aur e de *seda*; grans barbes agre ---», Lluill (*Blanq.* 1, 207 16).

S XIV: «XIX corrigias inter savastres de París e de *seda*, ornatas argenti ---» a. 1363 (*InvLC*, s. v. *sana-vastre*), «--- no gos portar en vestit --- perles ne pedres fines --- ni altre obratge --- d'or ni d'argent ni de *seda*» en les Lleis sumptuàries de Mallorca de 1384; it. trobam un savastre de *ceda* vermella, ab 16 platons d'argent ---» en un inv. de Vic de 1422, cites del *DAG* (s. v. *sevastre, savastre*) Recollit pels lexicògrafs des del *Torcimany* d'Aversó, i Busa-N, 1507. «*seda* sericum, bombyx», OPou. «DE LA RUSCADA o bugada la roba de llana y *seda* no se posa en bugada», OPou (*ThPu*, 229)

El ll. SAETA no designava de cap manera la seda, en el sentit corrent del mot (la indicació «ll. SĒTA mat sign» és desorientadora; o, millor, falsa) L'únic sentit d'aquest mot llatí era el de 'pèl o cerra d'animal', esp el porc, també el cavall, i així s'aplicava també als sedenys i fils de canya de pescar, que es fan en gran part de pèl de cavall, des del quals podia passar a designar un pèl dur o èrtic de l'home, o un pinzell de cerres. Sentit també conservat pel cat, on no sols el registra el Busa N. («*seda* axí com de porc: seta») sinó també docs del S XIV («*sedes* sive pili porcorum» a 1333, «quintal d'amenlós o de *seda* de cavalls o de sera» a 1368, *InvLC*), i així mateix pel port. i gall *seda* (Sarmiento, *Cat d V Gall*), pel cast. ant. [Berceo, 1.ª 1/2 S XIII, i alguns altres textos del S. XIII i àdhuc XV, emprat encara en un text poc pur com les cartes de C. Colom], l'oc. ant. (*seda* «soie du porc, crin du cheval»), el fr *soies du porc* i alguns parlars del NO d'Itàlia (*REW*, 7498)

A part d'això el mateix mot romànic apareix designant el teixit fet amb la fibra que segrega el cuc de seda: port, cast. [també Berceo], oc.¹ i sard *seda*, fr. *soie*, reto-rom. *saida* i it. *seta*; del romànic arcaic el mot va passar amb aquest sign en els Ss VIII o IX a l'a-al ant. *sida* avui *seide*, ags *side*, i a l'irl *soda*, ky *sidan* El significat romànic no apareix ni en autors ni en glossaris llatins, i ni tan sols en cap font de baix llatí anterior a les romàniques. els primers exemples que en registra Du C són del S XII, des de 1138.

La seva etimologia no ha estat indagada suficientment Diez, *Wb*, 293 4, va rebutjar, seguint Du Cange, la teoria dels qui volien partir del gr *σήs, σητός* (ac *σητα*), 'larva d'un insecte', 'cuc', cosa que, en efecte és inversemblant; i va afegir que el ll. SAETA es deuria aplicar a l'E Mj a la seda perquè s'importava d'Orient en fil A aquesta opinió s'han adherit els etimòlegs posteriors sense més recerques. No és pas im-

possible que sigui encertada, i ni tan sols podem dir que sigui inversemblant, però encara menys es pot donar el problema per resolt.

En primer lloc SAETA no era 'fil', sinó 'pèl ert, cerra', i per tant no és evident per què s'aplicaria un mot de tal sentit a aquesta importació oriental. Kluge parteix del sentit de 'fil de procedència animal', cosa plausible, puix que ja en llatí el mot s'aplicava als llinyols i fils de canyes de pescar; també es podria pensar en una comparació amb les cerres per la consistència resistent dels sedenys o fils de seda, emprats per aquesta raó, com és sabut, en operacions quirúrgiques i altres treballs. Especialment suggeriré que el trasllat pot venir del fet que tant el pèl de porc o cavall, com fil de seda o sedenys, s'usaven per fer diverses menes de sedassos, com ens consta juntament per inventaris lleidatans del S. XIV: «tres sedaços, los dos de *sedes* e la un de *seda*» (Gardeny, a. 1373, MiretsS, *TemplH*, p. 556; i dos de semblants de 1395 i 1493 en *AlcM*)²

Però d'altra banda, totes les formes romàniques del nom de la seda parteixen d'una base amb E tancada (it *seta*, reto-r. *saida*, fr *soie*, oc. ant. *seda*, bal *sédə*,³ cat or. *sedə*, occid. *sēda*), i alb. *sita* o *setə* (Walde-H. I, 562), la qual no està pas d'acord amb la grafia SAETA; aquesta és la normal i majoritària en llatí, i encara que també s'hi troba *sēta*, els filòlegs especialistes (Forcellini, Ernout-M etc.) ens garanteixen que és la que es troba en els millors mss; aquesta divergència ja donaria peu per si sola a la sospita que la semblança formal del romànic *seda* i el ll. SAETA sigui merament causal.

No obstant, és un fet que en altres casos es donen divergències semblants (el cast. SETO postula E, contra el ll. SAEPTUM, SAEPES > it. *sepe*, *sieve*; cf M-Lubke, *Introd.*, 156; Bourciez, *Élém d Lt R*, § 51a; *Phon Fr.*, § 3.2); si bé cal dir que en tals casos sol haver-hi discrepàncies entre les llengües romàniques, mentre que aquí hi ha unanimitat en contra; però és cert que en el sentit de la cerra també hi ha E bàsica: fr. *soie de porc*, cast. ant. *seda*, oc. ant. *seda* (aquest provat per la rima amb *feda* en un trobador, en aquest sentit, en l'altre no surt en rima, *PSW* VII, 507, Rayn-v, 176); si bé és lícit pensar que el timbre del nom de la seda es vagi contagiar al seu homònim porquí, menys generalment conegut; tanmateix l'objecció fonètica no és, doncs, gaire ferma, i almenys no és decisiva.

De tota manera, tenint en compte que l'angl. *silk*, ags. *seolc*, esc. ant. *silki*, paleoslau *šelkŭ* (i rus, bulg, eslovè), lit. *šilkas*, pruss. *silkas* (Eib. 484), 'seda', són manlleus orientals, provinents de la família integrada pel mongol *srkekē*, coreà *sir* i xinès *sī* (o *sse*), es podria sospitar que alguna forma asiàtica *sel-* o *ser-*, del mateix origen (per ventura parenta del nom *Seres*, amb què els romans coneixien els xinesos, i d'on tragueren el ll. *sericu* 'seda'), vagi ser romanitzada en *seda*, tenint en compte que, en unes llengües orientals, aquest mot té r, en altres zero, i en altres degué tenir l, conjeturaríem potser, fins i tot, que aquesta consonant aparegués en la forma ð, intermèdia entre aqueixes